

Տարօնի դաւառը, հոն շինելու համար նոր պլոտ-կաւորող իր մանկութեան առաջին կապմածը: Մեր անդրանիկ, մինաւոր ու հանճարային մանկութիւնը, Տարօնի հովոցներուն ու զաշտագեղ ձմերոցներուն մէջէն պուտ պուտ, հիւլէ հիւլէ քաղելով ինչ որ աւելի յետոյ պիտի կոշուի մեր հոգին, այն ինքնախտահ, զրեթէ աննահանջ հայութիւնը Մուշին ու Սասունին, որոնք զարեբով կոռուեցան «աշխարհախումբ» բանականութեւ զէմ, զէմը մանաւանդ հայրենաքանդ սերմերուն ու մինչև երէկ, մինչև Տարագրութիւն՝ նշանախեց մը բան չէին գիշած գերութեան, օտարացման ատամներուն, խօսելով երկու հազար տարուան կոշկոռը, ժանգը պահող լեզու մը, բայց մանա-

ւանդ միակտուր աղամանդի մը պէս պաշտպանելով ինչ որ լուսաւորիչ մը զրած ըլլալու էր անոնց ներսը, երբ ջորիներու քամակէն իջնելով տանաւրներու հիմերը կը փորէր անոնց հողերուն ու հողիներուն ներսը: Տարօնի աշխարհ, այսօր բառ ես գուն, գուցէ աւելի օժգոյն քան Նիսն ու Բաբիվը, մեր տղոց բերնին:

Շէքեթ:

Գիրքերը այսպէս կը պատմեն Սահակ Պարթևի ամենէն զօրաւոր տարիները, որոնք նոյնն են մեր ամենուն մէջ: Անոր հոգին կը յօրինուի Սասնոյ լեռներէն:

Թ. ՕՇԱԿԱՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԱԿԱՆ

ՏԵՍԻՒԼՐ

Ս. ՍԱՀԱԿ ՊԱՐԹԵՒԻ

Ու տեսիլք էր . . . :

Խորհուրդին մէջ վեհաբանին,
Ժամանակը մըսեր էր խորն իր մըրափին.
Եւ արծաթեայ երկու ջահեր, մըթութեան մէջ
Կը մաղէին Տրմոյն շողեր:

Ու որմերուն վարագոյրին կըսաւր գործ
Լըռութեան մէջ կը թօթափէ մըթութիւնը իր ծալքերուն:
Եւ յովազի զոյգ մը մորթեր՝ սիւներն ի վար
Յետին նըշխար իր արքենի արքայասպաս գերդասանին:
Մագաղաթի դէզի մ'առջեւ, ուր փետուրէ գրիչ մը հին
Խըղմըսանքի խայթի մը պէս
Ըսուերին մէջ կը սըլաֆուի,
Վաստակաբեկ հայրապետը որմերէն դուրս,
Իր նայուածքին տուած թեւերն իր հոգիին,
Անհունն ի վար ծամանակին
Լճու կընկըլմի . . . :

Մագաղաթեայ իր հընամոյն դէմքին վըրայ,
Ուր տառապանքն իր պատմութիւնն է մեհնագրած,
Ըսուերն ու շող,
Կը գողըղան հովին ներքին երազանքն:
Եւ կը պարզուի իր աչքերուն,

Ժամանակի արինագիր մասեանին մէջ
 Խորհուրդն անլոյծ ապագայի:
 Ու կը թըլի իրեն տեսնել ժամանակի անհորիւզն
 Ուղիներուն վրայ երկար,
 Գիրին լոյսով, գովքը գիրքին, յայրերգով ցեղը հայկազանց,
 Լոյսին սիրոյն, ու լոյսին դէմ
 Այրող թեւերն իր զաղվազվումն:

Եւ կը թըլի իրեն տեսնել
 Ժամանակի ուղիներուն վրայ զբոսում,
 Մեր պատմութեան բոլր դարերուն ուսին վրայ,
 Հանգոյն ուխտի տապանակին,
 Մասեանը սուրբ,
 Յեղին լեզուն, ցեղին հոգին խորն իր ալին զանձաւանած՝
 Կ'երթայ սրվտել խաւարին մէջ նախասագրին,
 Արեւները անմահ լոյսին,
 Միտքի, շողի, ու հաւաստին . . .
 Եւ անցեալէն այրիացած, ծառաւանդ թաղմութիւններ,
 Դարերու հոծ շուքին մէջէն,
 Իր ակունքէն կ'երթան առնել ջուր կենդանի,
 Եւ արեւէն վառնն իր ոսկի,
 Դարէ ի դար, յաւերժաբար,
 Կը թարմանայ
 Վերնծիւղով վարդը կարմիր իր հաւաստին,
 Երգը հրգօր, ամէն օր նոր, ամէն օր մեծ
 Իր անցեալին:

Ու գիրը սուրբ, շունչ առնումեան,
 Ժամանակի եղծումէն զերծ, կը բաշխուի յաւերժաբար
 Սերունդներու,
 Յաւերժաբար, մեր հոգիին ու մեր հողին
 Դաւանակութեանն իբրեւ աղբիւր . . . :

Եւ դեռ հեռուն.

— Տեսիլք է այս, վեհաւանին մէջ այգրւող —
 Ծովակի մը կապարածոյլ եղբքն ի վեր
 Ուր ժայռերը կ'իւլեն ծովուն,
 Երազ մը մեծ, երազ մը խոր, երազ մ'անեղ
 Մոնազէ մը — Նարեկացին —
 Ու այդ շունչին, կը խառնէ մեղքն իր հանձնարին,
 Եւ կրակէ բառերուն մէջ,
 Մեր էութեան հալած ոսկին.
 Քանդակելով Աստուծոյ անունն մեր հայրերուն,

Աստուծային հուրին վրայ
ձեններեղով իր մեծ հոգին:

Անդին ուրիշ լընի մ'եզերք,
Դղեակի մը որմերէն ներս,
Հոգեսաւիղ սիրս մ'աղամանդ,
Մեր տառապող, ա'լ որբացած լեզուին վրայ
Կը տարածէ, արուեստահիւս պատմութեանը
Իր հոգիին.

Եւ անոր խոնջ երակներուն մէջ կը թորէ
Մահուր արծաթն իր յոյզերուն:

Եւ դեռ ուրիշ քանի՜ հոյլեր
Քանի՜ խումբեր “ընթիրներու,,
Մեր պատմութեան մըրրկայոյզ գիշերտան մէջ.
Իբրեւ անմեռ խարոյկ յոյսի,
Պիտի պարպեն
Հայ արուեստին ու հաւաստին մեղրով շաղուած
Սափորները իրենց հոգւոյն:

.
Եւ կը թըլի իրեն տեսնել
Որ դարերը կը կամարոսին
Պատմութեան մեծ համբուն վրայ
Կարծես փառքի կոթողներ պերն
Նահասակուող զարմին առջեւ,
Որ իր խոնջած ուսին վրայ
Կը տանի գիրքն աստուածաւունջ
Յօղուած ցեղին արցունքներով:

Ապագայի սրբագրաւ պատկերին դէմ
Կը յուզուի սիրտն աստուածաբեալ
Հայրապետին.
Եւ կը զարթնու իր տեսիլի յայտնութենէն:
Ապագայի շարժանկարն
Արդէն ջնջուած է իր միտքէն,
Մինչ իր գլխուն՝ մեղմ ծածանող կանթեղին մէջ,
Կը հեծկըլտայ
Մարմնուն բոցը պատրոյզին,
Պարթեազուն սուրբ հայրապետն
Վեհաբանի լռութեան մէջ
Մագաղաթին վրայ ծրուած
Կը թարգմանէ :